

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

УКРАЇНСЬКИЙ ФОНД КУЛЬТУРИ

*Національна пам'ять:
соціокультурний
та духовний вимір*

25 жовтня 2012 року

Київ-2012

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМПІТЕТУ

Солдатенко Валерій Федорович, директор Українського інституту національної пам'яті, член-кореспондент НАН України – **співголова Оргкомітету**;

Олійник Борис Ілліч, голова Українського фонду культури, академік НАН України – **співголова Оргкомітету**;

Кривошея Володимир Володимирович, перший заступник директора Українського інституту національної пам'яті, доктор історичних наук;

Буряк Лариса Іванівна, завідувач відділу дослідження впливу на національну пам'ять соціальних і духовно-культурних чинників, доктор історичних наук;

Вашкевич Віктор Миколайович, головний редактор наукового вісника «Гілея», професор, доктор філософських наук;

Веденєв Дмитро Валерійович, заступник директора Українського інституту національної пам'яті, професор, доктор історичних наук;

Ведмідь Людмила Анатоліївна, старший науковий співробітник відділу дослідження впливу на національну пам'ять соціальних і духовно-культурних чинників, кандидат історичних наук;

Гашжуров Юрій Семенович, директор Парламентського видавництва, професор, доктор політичних наук;

Киридон Алла Миколаївна, завідувач відділу дослідження теоретичних і прикладних проблем національної пам'яті, професор, доктор історичних наук;

Короленко Богдан Анатолійович, в.о. старшого наукового співробітника відділу дослідження впливу на національну пам'ять соціальних і

духовно-культурних чинників, кандидат історичних наук;

Попович Мирослав Володимирович, директор Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, академік НАН України;

Удод Олександр Андрійович, директор Інституту інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, член-кореспондент НАН України, професор, доктор історичних наук;

Щербина Віктор Миколайович, заступник директора з наукової роботи Інституту культурології Національної академії мистецтв України, професор, доктор соціологічних наук.

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ

Реєстрація учасників: 9.30 – 10.00

Відкриття конференції: 10.00 – 10.20

Пленарне засідання: 10.20 – 12.30

Виступи до 15 хвилин

Перерва на каву: 12.30 – 13.00

Засідання секцій: 13.00 – 16.30

Заключна дискусія.

Підведення підсумків конференції: 16.30 – 17.00

Фуршет: 17.00 – 18.00

Виступи до 7 хвилин

Обговорення до 5 хвилин

Тематичні напрями роботи конференції:

- Теорія та методологія досліджень соціокультурного та духовного простору національної пам'яті;
- Національна пам'ять та духовно-культурний простір: механізми та конструкції взаємодії;
- Духовна та соціокультурна складова національної пам'яті: події, постаті, місця;
- Духовно-культурні перехрестя національної пам'яті: минуле та сьогодення;
- Духовні та соціокультурні коди національної пам'яті: трансформації у часі та просторі;
- Місто, провінція, село: культурна та духовна спадщина у процесі формування національної пам'яті;
- Музеї, бібліотеки, архіви як інститути пам'яті: традиції та практики на тлі глобальних соціогуманітарних трансформацій;
- Духовні цінності та моральні орієнтири: сучасні моделі впливу на національну пам'ять.

СЕКЦІЇ

I. Соціокультурний та духовний простір національної пам'яті: проблеми теорії та методології – каб. 224.

II. Місця пам'яті: музеї, бібліотеки, архіви – каб. 203.

III. Соціокультурні та духовні репрезентації національної пам'яті: люди, події, простір – «Золота зала» Українського фонду культури.

Пленарне засідання

Вітальне слово:

Борис Ілліч Олійник – голова Українського фонду культури, академік НАН України

Валерій Федорович Солдатенко – директор Українського інституту національної пам'яті, член-кореспондент НАН України

Головуюча: Буряк Лариса Іванівна,
завідувач відділу Українського
інституту національної пам'яті,
доктор історичних наук

Мирослав Володимирович Попович (м. Київ, академік НАН України, директор Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України

Культура національної пам'яті

Олександр Андрійович Удод (м. Київ, директор Інституту інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, член-кореспондент Академії педагогічних наук України, д.і.н., професор)

Історична освіта у структурі національної пам'яті

Лариса Іванівна Буряк (м. Київ, завідувач відділу Українського інституту національної пам'яті, доктор історичних наук)

Соціокультурний та духовний часопростір національної пам'яті

Ярослав Степанович Калакура (м. Київ, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, доктор історичних наук, професор)

Національна пам'ять: історіографічний контекст

Ірина Борисівна Матяш (м. Київ, Міністерство юстиції України, доктор історичних наук, професор)

Установи пам'яті: поняття, місія, тенденції

Володимир Іванович Попик (м. Київ перший заступник генерального директора з наукової роботи Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського НАН України, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник)

Електронні ресурси історико-біографічної інформації як носії національної пам'яті

Ірина Іванівна Колесник (м. Київ, Інститут історії України НАН України, доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник)

Концепт «пам'ять» як аналітична структура: український вимір

Віктор Миколайович Щербина (м. Київ, Інститут культурології Національної академії мистецтв України, заступник директора з наукової роботи доктор соціологічних наук, професор)

Культура пам'яті в умовах інформаційного суспільства

Руслан Якович Пиріг (м. Київ, Інститут історії України НАН України, доктор історичних наук, головний науковий співробітник)

Архівно-документна інформація в структурі національної пам'яті

Секції

І. Соціокультурний та духовний простір національної пам'яті: проблеми теорії та методології

*Головуюча: Мельничук Оксана Вікторівна,
радник директора з питань культурної політики
Інституту стратегічних досліджень,
кандидат політичних наук*

*Секретар: Воляннюк Ольга Ярославівна,
науковий співробітник Українського
інституту національної пам'яті,
кандидат політичних наук*

Оксана Вікторівна Мельничук (м. Київ, Інститут стратегічних досліджень, радник директора з питань культурної політики, кандидат політичних наук)

Теорія та методологія досліджень соціокультурного простору: практичний підхід

Олександра Юріївна Гайдай (м. Київ, Інститут історії України НАН України, аспірантка)

Методологічні проблеми дослідження національної пам'яті як складової колективної пам'яті та як продукту «політики пам'яті» (на прикладі пам'ятників)

Михайло Володимирович Гаухман (м. Луганськ, Луганський обласний краєзнавчий музей, молодший науковий співробітник)

Національна пам'ять та історичний досвід: відносини між двома феноменами (на прикладі Першої світової війни)

Ольга Ярославівна Воляннюк (м. Київ, Український інститут національної пам'яті, кандидат політичних наук, науковий співробітник)

Етика пам'яті: між загальнолюдським цінностями та політичною доцільністю

Олександр Євгенович Музичко (м. Одеса, Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, кандидат історичних наук, доцент)

Процес формування україноцентричної моделі національної пам'яті у містах Північно-Західного Причорномор'я (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.)

Вікторія Юріївна Іващенко (м. Харків, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, кандидат історичних наук, доцент, заступник декана історичного факультету із наукової роботи)

Володимир Олександрович Куліков (м. Харків, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, кандидат історичних наук, доцент)

Зображення в підручниках з історії України для старших класів: досвід контент-аналізу

Тетяна Сергіївна Пархоменко (м. Київ, Київський національний університет культури і мистецтв, завідувач кафедри культурології, доктор філософських наук, професор)

Роль духовної культури в формуванні і збереженні національної пам'яті

Сергій Анатолійович Пархоменко (м. Київ, Київський національний університет культури і мистецтв, пошукувач)

Архетип «герой – антигерой» як складова національної пам'яті

Віталій Станіславович Лозовий (м. Кам'янець-Подільський Хмельницька обл., Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, доктор історичних наук, професор)

Історична пам'ять як інструмент політичної боротьби
Центральної Ради (1917 р.)

Олена Вікторівна Стяжкіна (м. Донецьк, Донецький національний університет доктор історичних наук, професор)

Окупація в Донбасі: образи минулого поза
контекстом метанаративів

Мар'яна Сергіївна Терещенко (м. Запоріжжя, Запорізький національний університет, студентка магістратури)

Проблеми національної пам'яті та духовності у
сучасній регіональній пресі

Олександр Анатолійович Штоквиш (м. Київ, Український інститут національної пам'яті, кандидат філософських наук, старший науковий співробітник)

Лінгвокультурологічний простір національної пам'яті

Наталія Миколаївна Богомоллова (м. Запоріжжя, Міжвузівський дослідний центр «Політика і освіта» Комунального закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради)

Микола Михайлович Мальований (м. Запоріжжя, кандидат філософських наук, доцент завідувач Міжвузівського дослідного центру «Політика і освіта» Комунального закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради)

Політична свідомість та громадянська ідентичність учасників навчально-виховного процесу, – як умова формування духовних цінностей громадян України

Владислав Валерійович Мороко (м. Запоріжжя, Запорізький національний технічний університет, кандидат історичних наук, доцент)

Історична пам'ять як складова політичного буття сучасної України

II. Місяця пам'яті: музеї, бібліотеки, архіви

*Головуюча: Буряк Лариса Іванівна,
завідувач відділу Українського
інституту національної пам'яті,
доктор історичних наук*

*Секретар: Орлова Надія Іванівна,
завідувач філії Літературно-меморіального
будинку-музею Тараса Шевченка – філії
Національного музею Тараса Шевченка*

*Лариса Леонідівна Левченко (м. Миколаїв, директор
Державного архіву Миколаївської області, кандидат
історичних наук)*

Популяризація джерел національної пам'яті у США:
шлях у два століття

*Оксана Олексіївна Салата (м. Київ, Київський
університет імені Бориса Грінченка, доктор історичних
наук, доцент)*

Проблеми транснаціоналізації музейного
соціокультурного простору як важливої тенденції
глобалізаційного простору

Леонід Васильович Чупрій (м. Київ, Національний інститут стратегічних досліджень, кандидат філософських наук, доцент, докторант Національного інституту стратегічних досліджень)

Музеї як інститути пам'яті: сучасні реалії та перспективи модернізації

Надія Іванівна Орлова (м. Київ, Літературно-меморіальний будинок-музей Тараса Шевченка – філія Національного музею Тараса Шевченка, завідувач філії)

Шевченкіана Лазаревських: до збереження національної пам'яті

Ольга Васиївна Карпенко (м. Київ, Київський літературно-меморіальний будинок-музей Тараса Шевченка – філія Національного музею Тараса Шевченка, старший науковий співробітник)

Будинок-музей Тараса Шевченка і Надія Суровцова: перехрестя історії

Тетяна Робертівна Кароєва (Соломонова) (м. Вінниця, Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського, кандидат історичних наук, доцент)

Книга у формуванні національної пам'яті недержавних націй другої половини XIX – початку XX ст. (на прикладі Подільської губернії)

Сергій Олександрович Погорельчук (м. Львів, аспірант Львівського національного університету імені Івана Франка, керівник архіву Центру досліджень визвольного руху)

Роль архівів у відновленні пам'яті про український визвольний рух (на прикладі Архіву Центру досліджень визвольного руху)

Гор Ярославович Дерев'яний (м. Львів, Національний музей-меморіал жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького», науковий співробітник)

Духовні та моральні цінності в експозиції Національного музею-меморіалу жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького»

Ірина Андріївна Козут (м. Львів, Центр досліджень визвольного руху, науковий співробітник)

Зміна комемораційних практик на тлі соціокультурних трансформацій. Національний музей-меморіал «Тюрма на Лонцького» як case study

Ірина Олегівна Ціборовська-Римарович (м. Київ, відділ стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського НАН України, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник)

Стародруки та давні історико-культурні бібліотечні комплекси як джерела національної історичної пам'яті

Тетяна Вікторівна Привалко (м. Київ, ВНЗ «Національна академія управління», кандидат історичних наук, доцент)

Дворянські архіви у соціокультурній складовій національної пам'яті

Дмитро Ільхамович Ідрісов (м. Київ, Національний університет «Києво-Могилянська академія», аспірант)

Фонд дисертацій студентів Київської духовної академії Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського в контексті національної пам'яті

Оксана Василівна Січова (м. Київ, Інститут архівознавства Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського НАН України, науковий співробітник)

Архівний фонд НАН України і довідковий апарат до нього: формування, функції та структура

Ольга Василівна Березовська (м. Київ, Інститут архівознавства Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського НАН України, молодший науковий співробітник)

Документаційна база наукового архіву Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України

Оксана Іванівна Вербіцька (м. Київ, Інститут архівознавства Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського НАН України, кандидат філософських наук, старший науковий співробітник)

Комплекс історико-культурних заповідників і музеїв Т.Г. Шевченка у складі АН УРСР у 1951–1955 р. (за протоколами засідань Президії АН УРСР)

Людмила Василівна Шипко (м. Київ, Інститут архівознавства Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського НАН України, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник)

Особовий архівний фонд члена-кореспондента АН УРСР В.М. Грезе (за документами Інституту архівознавства Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського)

Тетяна Анатоліївна Якубова (м. Київ, Інститут архівознавства · Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського НАН України, кандидат історичних наук, науковий співробітник)

Рукописи академіка А.Ю. Кримського – маловідомі джерела щодо сучасної історичної проблеми «Україна і Схід». (За матеріалами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського)

III. Соціокультурні та духовні репрезентації національної пам'яті: люди, події, простір

*Головуюча: Киридон Алла Миколаївна,
завідувач відділу Українського
інституту національної пам'яті,
доктор історичних наук, професор*

*Секретар: Калініч Ганна Юріївна,
науковий співробітник Українського
інституту національної пам'яті,
кандидат історичних наук*

Гор Володимирович Верба (м. Київ, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, доктор історичних наук, професор)

«Справа Сташевського»: до взаємин вчителя і учня київської наукової соціально-економічної школи М. Довнар-Запольського

Алла Миколаївна Киридон (м. Київ, завідувач відділу Українського інституту національної пам'яті, доктор історичних наук, професор)

Ментальне картографування як інструмент досліджень усної історії

Оксана Петрівна Розумна (м. Київ, Національний інститут стратегічних досліджень, кандидат філософських наук, старший консультант)

Малі міста України як місця пам'яті в контексті політики національної пам'яті

Сергій Анатолійович Лепявко (м. Київ, Український інститут національної пам'яті доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник)

Чернігів як місце пам'яті

В'ячеслав Вікторович Гініч (м. Краматорськ Донецька обл., Донбаський інститут техніки і менеджменту, викладач)

Семантика міського простору та інститутів влади в свідомості українських міщан другої половини XVI – XVII століть

Богдан Анатолійович Короленко (м. Київ, Український інститут національної пам'яті, кандидат історичних наук, в.о. старшого наукового співробітника)

Крим як соціокультурний феномен: моделі пам'яті в історичному контексті

Григорій Миколайович Кондратюк (м. Сімферополь, Автономна республіка Крим, Республіканський вищий навчальний заклад «Кримський інженерно-педагогічний університет», кандидат історичних наук, доцент)

Національна політика в Кримській АРСР міжвоєнної доби в національній пам'яті кримськотатарського народу

Людмила Анатоліївна Ведмідь (м. Київ, Український інститут національної пам'яті, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник)

В'ячеслав Чорновіл у світлі офіційної політики вшанування пам'яті

Надія Іванівна Миронець (м. Київ, завідувач відділу Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, доктор історичних наук, професор)

Постать і творчість Олени Теліги як чинник збереження національної пам'яті

Олег Павлович Бадалов (м. Чернігів, Чернігівський інститут мистецтв та менеджменту культури Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв викладач, здобувач Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв)

Творчість Любомира Боднарука у контексті розвитку української духовності Чернігівщини

Ірина Володимирівна Єзерська (м. Львів, Національний музей-меморіал жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького», зберігач фондів)

Постать Івана Геля як приклад спадкоємності ідеї українського визвольного руху та збереження національної пам'яті

Гетяна Валеріївна Іванюха (м. Запоріжжя, Запорізький національний університет, кандидат філософських наук, доцент)

Національні та християнські духовні цінності в публіцистиці сербського «Золотоуста» Миколи Велимировича

Юрій Володимирович Булгаков (м. Київ, Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського НАН України, кандидат історичних наук, виконуючий обов'язки старшого наукового співробітника)

Особисте листування М.Г. Крейна у контексті збереження пам'яті про вченого

Ірина Володимирівна Цимбал (м. Київ, Український інститут національної пам'яті, науковий співробітник)

Постать М.Г. Холодного у контексті національної пам'яті

Ігор Миколайович Гавриленко (м. Полтава, Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка, кандидат історичних наук, доцент)

Іван Паскевич і політичні реалії сьогодення: відродження міфу про видатного полководця

Михайло Володимирович Цюрупа (м. Київ, Національний університет оборони України, доктор філософських наук, професор)

Военно-гуманітарна спадщина у національній пам'яті збройних змагань українського народу

Андрій Іванович Шаповал (м. Київ, Інститут архівознавства Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського НАН України, кандидат історичних наук, науковий співробітник)

Наукова та громадсько-культурна діяльність Дмитра Антоновича під час Другої світової війни

Людмила Леонідівна Бабенко (м. Полтава, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, кандидат історичних наук, доцент)

Ідеологічна складова антирелігійної діяльності органів державної безпеки в Україні як механізм трансформації національної пам'яті (1920–1930 рр.)

Ігор Євгенович Татарінов (м. Луганськ, Луганський інститут Міжрелігійної академії управління персоналом, кандидат історичних наук, старший викладач)

Національна пам'ять та Великий терор: деякі проблеми осмислення спецоперації НКВС проти німецького населення України у 1937–1938 рр.

Вадим Анатолійович Філінюк (м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька обл., Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, аспірант)

Самосуд селян Наддніпрянської України як вияв трансформації суспільної свідомості у період Центральної Ради

Олена Ярославівна Данилюк (м. Житомир, Житомирський державний університет імені Івана Франка, аспірантка)

Чернечі ордени та згромадження Римо-Католицької Церкви в Україні в контексті вітчизняної духовності та культури

Галина Анатоліївна Пархоменко (м. Київ, Київський національний університет культури і мистецтва, аспірантка)

Візуалізація національної пам'яті засобами мистецтва (на прикладі раннього періоду творчості А. Гауді)

Любов Орестівна Крупник (м. Київ, Інститут кримінально-виконавчої служби Національної академії внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент)

Формування національної пам'яті засобами українського мистецтва у середині 60-х – 70-х роках ХХ століття в УРСР

Оксана Миколаївна Полтавець (м. Київ, Київський національний університет культури і мистецтв, завідувач лабораторії кафедри культурології)

Збереження національної ідентичності засобами традиційного українського мистецтва на матеріалах української діаспори в США

Лариса Григорівна Рева (м. Київ, Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського НАН України, кандидат філологічних наук, науковий співробітник)

Іван Франко: вчений-енциклопедист: За спогадами М. Мочульського (з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського)

Дар'я Владиславівна Стоян (м. Київ, Державний економіко-технологічний університет транспорту, кандидат філософських наук, старший викладач)

Значення постаті Юліана Вассіяна для розвитку української духовної культури (проблема актуалізації творчої спадщини)

Дмитро Олександрович Ніколайчук (м. Київ, Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, Інститут історичної освіти, студент)

Духовна та культурна спадщина волинського художника, бургомистра, ветерана В.С. Гладецького як приклад формування національної пам'яті